

Sanna-Maria Pihlajamäki

Pienryhmätoiminnan hyödyt ja haasteet päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Sosiaali- ja terveystieteiden
Sosionomi(AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi(AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Sanna-Maria Pihlajamäki

Työn nimi: Pienryhmätoiminnan hyödyt ja haasteet päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta

Ohjaaja: Minna Zechner

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 41

Liitteiden lukumäärä: 6

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, mitä mahdollisuuksia pienryhmätoiminnalla on, mitä haasteita se voi tuoda tullessaan ja miten sitä tällä hetkellä toteutetaan. Tavoitteena oli saada päiväkodille kaikki mahdollinen hyöty pienryhmätoiminnasta ja haasteiden välttäminen. Lisäksi yhtenä tavoitteena oli antaa päiväkodin henkilökunnalle tarvittavaa tietoa pienryhmätoiminnan kehittämiseen. Pienryhmätoiminta on päiväkodin lapsiryhmän jakamista pienempiin ryhmiin.

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa kerrotaan, että kaikki päivähoitoyksiköt käyttävät toiminnassaan pienryhmiä. Jokaisen yksikön omalla vastuulla on kuitenkin, miten paljon sitä hyödynnetään. Tutkimuksessa on päiväkodin henkilökunnan näkökulma.

Teoriaosuuteni koostuu varhaiskasvatuksesta, ryhmätoiminnasta, pienryhmätoiminnasta ja työn organisoimisesta. Toteutin tutkimuksen laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Aineiston keruu tapahtui kyselylomakkein ja ryhmähaastattelun keinoin. Tutkimus toteutettiin keväällä 2015.

Tutkimus osoittaa, että pienryhmätoimintaa hyödynnettiin päiväkodissa sovittuina ajankohtina pysyvissä pienryhmissä. Lisäksi silloin tällöin pienryhmätoimintaa toteutettiin helpottamaan arkea tai tunneilmaisun harjoittamiseen. Pienryhmätoiminnan parhaina puolina nähtiin rauhallisuus, melutason mataluus ja pitkäaikaisten projektien mahdollisuus. Negatiivisina puolina nähtiin se, että pienryhmästä oli vastuussa vain yksi aikuinen, mikä toi haastetta jos yksittäinen lapsi tarvitsi huomiota. Pienryhmätoiminnan kehittämisessä esiin nousi tilojen parempi hyödyntäminen.

Asiasanat: varhaiskasvatus, ryhmätoiminta, pienryhmätoiminta, työn organisointi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Sanna-Maria Pihlajamäki

Title of thesis: The Benefits and Challenges of a Small Group Activity from the Perspective of Day Care Staff

Supervisor(s): Minna Zechner

Year: 2015

Number of pages: 41

Number of appendices: 6

The purpose of this study was to find out the possibilities and challenges of small group activity and how the small group activity is currently used. The goal was to get maximum benefit of the small group activity for a day care centre and also to avoid challenges. An additional goal was to provide the day care centre staff the necessary knowhow to develop small group activities. The small group activity is sharing the day care centre's child group into smaller groups.

In Seinäjoki, according to the early childhood education plan, all day care centres use small group activity in their care program. It is, however, each centre's own responsibility to make use of small group activity. This study is viewed from the perspective of the staff.

The theory section consists of early care, group activity, small group activity and work organizing. The study is executed using qualitative research methods. The gathering of data was done through questionnaires and a group interview. The study was conducted in the spring of 2015.

The study shows that small group activity is used in this day care centre in a fixed time period in permanent small groups. Additionally, from time to time small group activity was used to ease everyday routines or to practice emotional expression. The best parts of small group activity were seen as the calmness of children, the reduction of noise levels and the possibility to engage in long term projects with the children. The worst part of small group activity was that there was only one adult responsible of the small group, which was a challenge in situations when a single child in the group was in need of attention. In the improvement of small group activity, one key point was to improve the use of space.

Key words: early care, group activity, small group activity, work organization

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	5
2 KYSELYITÄ, KESKUSTELU JA TEEMOJA.....	8
2.1 Tutkimuksen lähtökohta ja tavoitteet.....	8
2.2 Laadullinen tutkimus ja aineiston keruu.....	8
2.3 Sisällönanalyysi.....	11
2.4 Tutkimusetiikka.....	12
3 VARHAISKASVATUS.....	14
3.1 Suunnitelmallinen varhaiskasvatus.....	14
3.2 Varhaiskasvatus Seinäjoella.....	15
4 RYHMÄTOIMINTA.....	16
4.1 Ryhmätoiminta varhaiskasvatuksessa.....	16
4.2 Ryhmien käyttö.....	17
5 PIENRYHMÄTOIMINTA.....	18
6 TYÖN ORGANISOINTI JA UUDISTUKSET.....	20
7 TUTKIMUSTULOKSET.....	22
7.1 Erilaisten ryhmien käyttö päiväkodin arjessa.....	22
7.2 Pienryhmätoiminnan ohjaaminen.....	23
7.3 Lapsilähtöisyys.....	24
7.4 Sosiaaliset suhteet.....	25
7.5 Työn organisointi.....	26
7.6 Uuden toimintatavan käyttöönotto.....	27
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	29
LÄHTEET.....	31
LIITTEET.....	34

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta lapsen kanssa. Varhaiskasvatus on myös hoitohenkilöstön ja vanhempien kiinteää yhteistyötä ja se voi tapahtua sekä lapsen kotona, että hoitopaikassa tai muissa elämän piireissä. (Stakes. 2005, 11.) Käytännössä varhaiskasvatusta on siis myös kotona tapahtuva lasten ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja kasvatustyö, mutta tässä työssäni en käsittele sitä vaan kaupungin varhaiskasvatuspalveluita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksessa eli käytännössä päivähoitopalveluissa, joita ovat perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, päiväkodit ja niiden sisältämä esiopetus - toimintaa toteutetaan pienryhmätoimintamuotoisena, jokaisessa yksikössä (Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus 2012). Tämä päätös koskee koko Seinäjoen kaupunkia ja on tullut ylhäältä käsin, joten siihen ei ole yksiköt voineet vaikuttaa. Kuitenkin yksiköt itse päättävät, miten ja kuinka paljon pienryhmätoimintaa käytetään.

En löytänyt pienryhmätoiminnalle tieteellistä määritelmää, etsinnöistä huolimatta. Se on kuitenkin eräänlainen toiminnan järjestämisen ja organisoimisen menetelmä. (Savolainen 2013,2). Kuten jo nimestä voi päätellä, helpoin tapa selittää pienryhmätoimintaa, on sanoa että se on lapsiryhmän jakamista pienempiin ryhmiin. (Kari-la & Lipponen 2013,100).

Uuden varhaiskasvatuslain pitäisi tulla voimaan 1.8.2015 ja sen myötä varhaiskasvatus ja sen toimintatavat ovat olleet ja varmasti tulevat vielä olemaan ajankohtaisia puheenaiheita. Lakiin tullaan määrittelemään varhaiskasvatus lain tasolla ja annetaan varhaiskasvatukselle selkeitä tavoitteita (Valtionneuvosto 2015.) Suuret ryhmäkoot jakavat myös puheenvuoroja sekä puolesta, että vastaan aina, kun kyse on lapsista ja nuorista. Pienryhmätoiminnan hyödyt ja haasteet ovat siis myös ajankohtainen puheenaihe ja myös siksi aihetta oli hyvä tutkia.

Valtioneuvoston antaman tiedotteen (2015) mukaan uudessa laissa tullaan määrittämään ryhmän enimmäiskoko. Yhdessä ryhmässä saa olla enintään kolmea kasvatus- ja hoitotehtävissä olevaa aikuista vastaava luku. Tiedotteen perusteella tämä suhdeluku määräytyy jo annetun asetuksen mukaisesti, mutta kevään 2015 aikana muodostuneen uuden hallituksen hallitusohjelmassa suunnitellaan, että yli kolmevuotiaiden lasten ryhmäkokoja suurennettaisiin siten, että yhdellä kasvatus- ja hoitotehtävissä olevalla aikuisella saisi olla vastuullaan kahdeksan lasta, nykyisen seitsemän lapsen sijaan. (Valtioneuvosto 2015).

Toteutin opinnäytetyöni Seinäjoella sijaitsevassa pienehkössä päiväkodissa. Päiväkoti pysyy tutkimuksessa nimettömänä tutkimukseen osallistuneitten yksityisyyden turvaamiseksi. Pienryhmätoiminta on Seinäjoella vielä suhteellisen tuore asia ja sitä toteutetaan monella eri tavalla. Joissain päivähoidon yksiköissä pienryhmätoiminta on kokoaikaista, jossain sitä toteutetaan tiettyinä aikoina lisäksi pienryhmät ja/tai ryhmän aikuinen voivat olla vaihtuvia tai kiinteitä. Pelkästään yhdessä yksikössä voi nähdä pienryhmätoimintaa toteutettavan monella eri tavalla. Tämän vuoksi olikin hyvä tutkia käytännössä, miten pienryhmätoiminnan periaatteita toteutetaan ja miten työntekijät sitä tulkitsevat.

Tutkimuskysymykseni ovatkin: miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodissa ja miten sen toteuttamista tulisi kehittää. Tutkimuksessa on päiväkodin henkilökunnan näkökulma. Oli tärkeää ottaa tutkimuksessa huomioon koko päiväkodin henkilökunta, sillä pienryhmätoiminta vaikuttaa arjessa jokaisen päiväkodissa olevan toiminnan suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

Olen itse työskennellyt varhaiskasvatuksessa monissa eri tehtävissä ja nähnyt pienryhmätoiminnan hyötyjä, mutta myös haasteita ja kehittämisen paikkoja. Työskennellessäni päiväkodissa, jonne myöhemmin toteutin tämän tutkimuksen pääsin itse toteuttamaan pienryhmätoimintaa. Aihe kiinnostaa minua ja tuntui hyvältä tavalta toimia. Työsuhteeni aikana muodostui ajatus opinnäytetyön aiheeseen ja sen päätyttyä tutkimustyö pääsi alkuun.

Toteutin tutkimuksen kevään 2015 aikana. Aineiston kerääminen tapahtui kyselylomakkeilla joita oli yhteensä kolme kappaletta. Lisäksi osana aineistonkeruuta oli ryhmähaastattelu, joka täydensi kyselylomakkeilla saatua aineistoa.

Seuraavassa luvussa käsittelen tarkemmin tutkimuksen kulkua, sen jälkeen seuraavissa luvuissa perehdyn varhaiskasvatukseen, ryhmän toimintaan, pienryhmätoimintaan sekä työn organisointiin tarkemmin. Luvussa seitsemän pääsen tutkimustuloksiin ja viimeisessä luvussa pohdinnan lisäksi käsittelen johtopäätöksiä. Teoriaosuus ja tutkimustulokset käsittelevät samoja aiheita ja täten täydentävät toisiaan.

2 KYSELYITÄ, KESKUSTELU JA TEEMOJA

2.1 Tutkimuksen lähtökohta ja tavoitteet

Tutkimukseen osallistui seinäjokelainen päiväkotikoulu, joka on kooltaan kahden lapsiryhmän kokoinen. Lapsiryhmä koostuu useammasta kasvattajasta sekä heille sallitusta määrästä lapsia. Olen toiminut aikaisemmin sijaisena päiväkodissa, joka toimi tutkimuskohteenani. Toteutin tutkimuksen vasta työsuhteeni päätyttyä. Lisäksi suuri osa henkilöstöstä vaihtui ennen tutkimuksen aloitusta. Olin siis tutkimusta toteuttaessa päiväkodin ulkopuolinen henkilö. Tosin minulla on tietämystä päiväkodin aikaisemmista toimintatavoista. Työsuhteeni aikana useaan otteeseen oli keskusteluita siitä, miten pienryhmätoimintaa tulisi vielä kehittää toimivammaksi. Ajatus tutkimuksesta muotoutui pikkuhiljaa ja lopulta toteutin tutkimuksen kevään 2015 aikana.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada päiväkodin henkilökunnalle yhteneväinen käsitys siitä, mitä pienryhmätoimintaa heidän päiväkodissaan on, miten sitä toteutetaan ja miten sitä voisi kehittää. Tutkimuksen tarkoitus oli myös saada henkilökuntaa yhdessä pohtimaan pienryhmätoimintaa, sekä sitä, miten sitä voisi parhaiten toiminnassaan hyödyntää. Tärkeää oli, että koko päiväkodin henkilökunta osallistui tutkimukseen.

2.2 Laadullinen tutkimus ja aineiston keruu

Tein tutkimuksen laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Kuten Vilkka (2005, 98) toteaa, näillä menetelmillä tehdyillä tutkimuksilla tavoitteena ei ole totuuden löytäminen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan merkityksiä ja se tarkoittaa, että tutkijan täytyy selvittää tutkitaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä merkityksiä. (Vilkka. 2005, 97.)

Aineiston keruun menetelmäksi valikoituivat kyselylomakkeet ja lisäksi ryhmähaastattelun mahdollisuus pidettiin alusta asti voimassa, jotta aineistoa voitaisiin tarvittaessa laajentaa. Lomakkeilla voidaan kerätä tietoa esimerkiksi tosiasioista, käytäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista ja uskomuksista tai mielipiteistä ja lisäksi perusteluista tai arviointeja näistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997,197). Lomakkeilla sain siis hyvin kerättyä tietoa toimintatavoista ja pienryhmätoiminnan hyödyistä ja haasteista.

Tutkimuksessa lomakkeisiin vastattiin nimettömästi. Näin jokainen pystyi vastaamaan rehellisesti, eikä entisten työtovereitten kanssa tullut hämmentäviä tilanteita esimerkiksi haastattelujen yhteydessä. Lisäksi kyselyn myötä vastaajat saivat rauhassa miettiä vastauksiaan. Äitiyslomalaisena, pienen vauvan kanssa arjen ja tutkimustyön yhteen sovittaminen määräsi myös osittain aineiston keruun menetelmän. Kysymysten laatimiseen täytyi käyttää harkintaa, että sai mahdollisimman kattavan ja hyvän aineiston tutkimuskysymyksiä ajatellen. Tarkoituksena oli, että kyselyihin vastaisi koko päiväkodin henkilökunta.

Kyselylomakkeita oli yhteensä kolme kappaletta ja ne ovat liitteinä. (Liitteet 4,5 & 6.) Ensimmäiset kaksi lomaketta sisälsivät vain yhden avoimen kysymyksen, jotka olivat: "Mitä pienryhmätoiminta on?" ja "Miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodissamme?" Avoin kysymys tarkoittaa, että kysymyksen jälkeen lomakkeessa on tyhjä tila vastaukselle, ilman vastausvaihtoehtoja. (Mt, 198.)

Viimeinen lomake oli Swot-analyysitaulukko, jossa käsiteltiin pienryhmätoimintaa. Tätä menetelmää käytetään usein analysoitaessa oppimista ja oppimisen toimintaympäristöä. Lyhenne swot tulee englannin kielisistä sanoista strengths, weaknesses, opportunities ja threats eli vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Taulukon tulosten avulla voidaan ohjata oppimista tai toimintaa eteenpäin. (Opetushallitus).

Vastaukset tehtiin nimettöminä ja jätettiin vastauskuoreen, jota pidettiin päiväkodin henkilökunnan taukutiloissa. Jokaiseen lomakkeeseen vastaamisaikaa oli viikko: vein lomakkeet perjantaina ja hain seuraavana perjantaina, samalla vieden uudet lomakkeet. Ensimmäisen kyselylomakkeen yhteydessä vein saatekirjeen päiväkodin henkilökunnalle. (Liite 3.) Tässä kirjeessä annoin ohjeet vastaamiseen ja kerroin tutkimukseni tarkoituksesta. Lisäksi jokaisella päiväkodissa käyntikerrallani pyrin kertomaan henkilökunnalle itse suullisesti uusista lomakkeista ja annoin mahdollisuuden kysyä minulta, jos on tullut mieltä askarruttavia asioita. Lomakkeet jätin henkilökunnan taukutiloihin kasaan, josta jokainen sai ottaa omansa ja vastata. Viimeiseen lomakkeeseen vastaamiseen annoin lisää aikaa, sillä vastauksia ei ollut tullut henkilökunnan sairastelun vuoksi. Haettuani vastauskuoret, säilytin niitä lukitussa lokerikossa aina tutkimuksen loppumiseen saakka. Tutkimuksen jälkeen tuhosin aineiston. Tällaista kyselymuotoa sanotaan kontrolloiduksi kyselyksi, joka jakautuu informoituun ja henkilökohtaisesti tarkistettuun kyselyyn. (Hirsjärvi ym. 1997, 196-197.)

Vastaajia oli yhteensä 11. Ensimmäiseen lomakkeeseen vastasi kuusi henkilöä, toiseen vastasi kolme ja viimeiseen lomakkeeseen vastauksia sain viisi kappaletta. Yhteensä vastauksia tuli siis 14 kappaletta, joten on mahdollista, että jokainen työntekijä on vastannut ainakin yhteen lomakkeeseen. Voi myös olla, että jotkut työntekijät ovat vastanneet jokaiseen lomakkeeseen, jolloin vastaajia olisi vain muutama. En voi tietää vastaajien määrää vastausten nimettömyyden vuoksi. Vähäinen vastausmäärä saattaa johtua sairastelusta, kiireestä töissä tai muutosvastarinnasta joko pienryhmätoimintaa tai tätä tutkimusta kohtaan. Tähän palaan tarkemmin johtopäätöksissäni.

Vastausten vähäisyyden vuoksi jatkoin aineiston keruuta ryhmähaastattelulla. Ryhmähaastattelussa saadaan kerättyä tietoa samaan aikaan monelta tutkimukseen osallistuvalla henkilöltä. Ryhmä tukee toisiaan vastauksissaan esimerkiksi jos tutkittavat asiat ovat muistinvaraisia. Toisaalta ryhmässä ei välttämättä uskalleta tuoda esiin ryhmän kannalta negatiivisia, mutta tutkimuksen kannalta ehkä oleellisiakin tietoja. (Hirsjärvi ym. 1997, 210-211).

Ryhmähaastattelu pidettiin päiväkodissa ja siihen pystyi osallistumaan viisi henkilöä, sillä muiden täytyi olla lapsiryhmässä. Vastaajat olivat kaikki kasvattajia. Ryhmä valikoitui päiväkodin arjen mukaisesti, päiväkodin ja lapsiryhmän ehdoilla. Päiväkodin henkilökunnassa on kaksi tiimiä, jotka pitävät palaveriteita säännöllisesti ja ryhmähaastattelu pidettiin yhden tiimipalaverin aikana. Mukaan sain kuitenkin yhden henkilön myös toisesta tiimistä, tukemaan mahdollisimman laajaa näkemystä päiväkodista.

Ryhmähaastattelussa kävin ensin läpi, miten olin ymmärtänyt päiväkodin toteuttavan pienryhmätoimintaa. Näin sain samalla varmistaa ymmärtäneeni oikein. Lisäksi haastattelin ryhmää siitä, miten heidän mielestään toteuttamista tulisi muuttaa. Otin esiin kyselylomakkeiden vastauksista ilmenneitä pienryhmätoiminnan vahvuuksia ja heikkouksia sekä koitin saada ryhmää pohtimaan, miten toiminnalla voisi pyrkiä hyötymään pienryhmätoiminnasta ja välttämään sen tuomia mahdollisia ongelmia. Kirjoitin ryhmähaastattelusta muistiinpanot, joita käytin tutkimusaineistona. Ryhmähaastattelutilanne kesti 30 minuuttia. Tunnelma tuntui ensiksi hiljaiselta ja mieteliäältä, mutta loppuvaiheessa tuli keskustelua.

2.3 Sisällönanalyysi

Sisällön analyysissä analysoidaan tekstimuotoista aineistoa. Aineisto voi olla mitä vain, kunhan se on kirjoitettuna: se voi olla päiväkirja, haastattelut, kirjallisuus tai muuta vastaavaa. Sisällön analyysissä aineistosta etsitään eroja ja yhtäläisyyksiä sekä tiivistetään aineistoa. (Tuomi & Sarajärvi. 2009, 105.) Tutkimuksessani kyselylomakkeitten vastaukset olivat tietenkin valmiiksi kirjoitettuna. Ryhmähaastattelutilanteessa kirjoitin muistiinpanot, joita käytin tutkimuksen aineistona. Aineistosta tärkeimpänä painotin kyselylomakkeita ja ryhmähaastattelu oli vain täydentämässä aineistoa. Lisäksi sain varmistettua kyselylomakkeista saamiani tietoja ryhmähaastattelussa.

Sisällön analyysissä aineiston keruun ja siihen tutustumisen jälkeen etsitään aineistosta nousevia pelkistettyjä ilmaisuja. Tämän jälkeen etsitään aineistosta samanlaisuuksia ja erilaisuuksia näihin ilmaisuihin liittyen. Lopulta näistä syntyy ylä- ja alaluokkia, jonka jälkeen syntyy kokoava käsite asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-109).

Kun sain aineiston kerättyä totesin, että analysointimenetelmänä kannattaa käyttää sisällön analyysiä. Aineistosta löytyi heti yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja. Jaoin aineiston luokkiin: edut ja haitat sekä toimintaa tukevat ja estävät asiat. Näiden myötä aineistosta nousi selkeästi esille eri kategoriat, joihin seuraavaksi jaoin aineiston. Nämä kategoriat olivat: ryhmien käyttö päiväkodin arjessa, pienryhmätöiminnan ohjaaminen, lapsilähtöisyys, sosiaaliset suhteet, työn organisointi ja uuden toimintatavan käyttöönotto.

2.4 Tutkimusetiikka

Etiikka on otettava huomioon tutkimuksen alkuvaiheista loppuun asti. Tein jokaisen tutkimusta koskevan päätöksen ajatellen eettisyyttä. Tutkimuksen aiheen valinnasta alkaen. Aihetta valittaessa tiedostin, että se jakaa mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Lisäksi, kun päätös pienryhmätöiminnan käytöstä on tullut yksikön yläpuolelta, tiesin mahdollisesti kohtaavani muutosvastarintaa. Tärkeää on myös tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, että tutkittavien itsemääräämisoikeus säilyy. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 4-5.) Vapaaehtoisuus täyttyi siten, että alunperin ajatus tutkimuksesta on tullut, kun työskentelin vielä tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa. Ennen tutkimuksen aloittamista kysyin päiväkodin johtajalta suostumuksen tutkimukseen. Lisäksi kyselyihin on vastattu nimettömästi, joten aineistosta ei ole selvinnyt kuka tai ketkä ovat jättäneet vastaamatta, jolloin kenenkään ei tarvinnut pelätä syytöksiäkään.

Aineiston keruuta suunnitellessani tunsin eettisyyden erittäin tärkeäksi. Mielestäni vastaukset tuli antaa nimettöminä, että kaikki uskaltaisivat vastata ja vastaisivat mahdollisimman rehellisesti. Olin kuitenkin osalle henkilökunnasta tuttu henkilö. Lisäksi raportin kirjoittamisessa olen ottanut huomioon, ettei yksityishenkilöitä voitaisi tunnistaa tekstistä. Päiväkoti pysyy tekstissä nimettömänä tästä syystä. Tutkimusaineiston tuhosin tutkimuksen päätyttyä. Henkilökunnan yksityisyyden turvaaminen oli ehtona tutkimusluvan saamiselle, lupaa hakiessa. Koko tutkimuksen ajan olen aina yhteydenpitotilanteissa muistuttanut yhteystiedoistani ja kertonut, että minuun saa ottaa yhteyttä aina jos kysyttävää tulee. Pyrin informoimaan tutkittavia mahdollisimman kattavasti koko tutkimuksen ajan.

Tutkimuseettisyyteen kuuluu myös haittojen välttäminen. On tärkeää, että tutkittavalle kohteelle ei synny tutkimuksesta suuria haittoja. Haitat voivat olla henkisiä, taloudellisia tai sosiaalisia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 7-8). Omasa tutkimuksessani pyrin joustamaan siten, että tutkimuksen päiväkodille ei syntyisi haittoja tutkimuksestani. Esimerkiksi kyselylomakkeet tein siten, että niihin voisi työn lomassa nopeastikin vastaamaan. Lisäksi ryhmähaastattelu sovittiin siten, että se ei vaatisi ylimääräisiä järjestelyitä vaan se pidettiin päiväkodin normaalin tiimipalaverin yhteydessä. Myös tutkimusraporttia kirjoittaessani pyrin välttämään haittoja, eli mielipahaa jota voi tutkimustuloksista tulla. Silti olen täysin rehellinen tutkimuksessani. Tutkijana otan vastuun siitä, että tutkimus on toteutettu eettisesti ja kaikkien osallisten yksityisyys on turvattu.

3 VARHAISKASVATUS

3.1 Suunnitelmallinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaislapsuuden eli käytännössä alle kouluikäisten lasten kasvatuskäytäntöä (Heikka ym. 2009, 4). Opetus- ja kulttuuriministeriön varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmä (2014) määrittelee varhaiskasvatuksen siten, että se tarkoittaa kasvatuksen lisäksi hoitoa ja opetusta, tarkemmin sanottuna näitten kokonaisuutta. Varhaiskasvatus on suunniteltua toimintaa, jonka tavoitteena on lapsen etu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014, 21.)

Päiväkodin toimintaa ohjaa lakien, asetusten ja valtion linjausten ohella myös varhaiskasvatussuunnitelmat ja esiopetussuunnitelmat. Nämä suunnitelmat perustuvat valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja esiopetussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatussuunnitelmia on eritasoisia, kunta laatii joko oman suunnitelmansa tai yhteisen muiden kuntien kanssa. Tämän suunnitelman tarkoitus on huomioida kunnan linjauksia ja strategioita sekä määritellä palvelumuotoja. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman jatkumona on yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka kuvaa yksityiskohtaisemmin yksikön toimintaa. Lisäksi ovat lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma, jotka laaditaan lapsen vanhempien kanssa. Nämä henkilökohtaiset suunnitelmat ovat ohjaamassa lapsikohtaista varhaiskasvatusta ja esiopetusta. (Stakes. 2005, 9.)

3.2 Varhaiskasvatus Seinäjoella

Seinäjoen kaupunki on laatinut varhaiskasvatuksen kuntasuunnitelman, Meirän vasun. Meirän vasun lisäksi jokainen varhaiskasvatusyksikkö laatii oman varhaiskasvatussuunnitelman, sekä näiden jälkeen ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Jokaiselle lapselle laaditaan vielä erikseen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma tai esikoululaiselle esiopetussuunnitelma. Tämä henkilökohtainen suunnitelma tehdään yhdessä lapsen vanhempien kanssa. Suunnitelmien toteutumista arvioidaan ja havainnoidaan sekä henkilökunnan, että vanhempien toimesta erikseen ja yhdessä. (Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus 2012.)

Varhaiskasvatuksen kuntasuunnitelman mukaan toiminnan tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Tämä tavoite pyritään toteuttamaan kokonaisvaltaisesti huomioiden lapsen ominainen tapa toimia sekä perustarpeet, varhaiskasvatus sekä fyysisenä että psyykkisenä ympäristönä, henkilökunnan pätevyys ja jaksaminen sekä lapsen kielellinen kehitys. (Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus 2012.)

Varhaiskasvatuksen toteuttamisessa yhtenä menetelmänä käytetään pienryhmätoimintaa. Tällä tarkoitetaan, että päivän aikana päiväkodin suuret ryhmät jaetaan useampaan pienempään ryhmään. Vaikka kuntasuunnitelmassa todetaan, että jokaisessa yksikössä on oltava pienryhmätoimintaa, siinä annetaan vapaus toteuttaa pienryhmätoimintaa yksiköittäin siten, kuin se parhaiten toimii. Tämä tarkoittaa, että pienryhmä voi olla pysyvä tai sitä voidaan vaihdella. Ryhmät voidaan myös jakaa eri perustein, esimerkiksi iän tai kehitystason mukaisesti. Menetelmän tavoitteena on tukea perusturvallisuutta, lapsen tunne-elämää sekä vuorovaikutustaitoja. (Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus 2012).

4 RYHMÄTOIMINTA

4.1 Ryhmätoiminta varhaiskasvatuksessa

Ryhmiä on erilaisia, sekä kooltaan että laadultaan, mutta kaikki ryhmät ovat kuitenkin jonkinlainen joukko ihmisiä. Ryhmä voi olla aggregaatti, jolloin ihmisjoukkoa yhdistää hetkellisesti jokin, tai ryhmä voi olla psykologinen ryhmä, jossa ihmiset tuntevat kuuluvansa ryhmään ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ryhmiä voi olla myös virallisia ja epävirallisia, riippuen siitä onko ryhmä muodostunut jonkin organisaation muodostamana. (Pennington 2002, 8-10.)

Päiväkodissa ryhmän kokoon vaikuttaa aikuisten ja lasten määrän suhdelu. Ryhmä voi olla siis todella suurikin, kunhan aikuisia on suhteessa lasten määrään tarpeeksi monta. Suuret ryhmät tuovat mukanaan ongelman: todella paljon muita lapsia ja aikuisia, joihin lapsen pitäisi olla jonkinlaisessa suhteessa. Ryhmässä saattaa olla myös lapsia, jotka eivät ole joka päivä hoidossa. Lapsen voi olla vaikea tuntea yhteenkuuluvuutta tällaisessa ryhmässä. Pienryhmätoiminnalla on haettu ongelmaan ratkaisua. (Kalliala 2012, 157-160). Kuten jo johdannossa kerroin, Valtioneuvoston antaman tiedotteen (2015) mukaan elokuussa voimaan astuvassa laissa tullaan määrittämään lapsiryhmän enimmäiskoko. Tämän muutoksen myötä vältetään liian suurilta ryhmiltä.

Lapsi on ryhmässä osana ryhmää ja siis vuorovaikutuksessa koko ryhmän kanssa. Lapset oppivat nopeasti ennakoimaan, mitä toisiltaan voivat odottaa ja roolit jakaantuvatkin nopeasti. Ryhmässä joku voi olla suosituimpi leikkikaveri kuin toinen. Aikuisen on tärkeää antaa ryhmälle myös vapaata leikin aikaa, jotta lapset pääsevät luomaan ystävyysuhteitaan. (Helenius & Korhonen 2008, 59-60.)

4.2 Ryhmien käyttö

Päiväkotiryhmässä kyse on yhteenkuuluvuuden tunteesta, joka syntyy kohtaamisista. Tässä yhteenkuuluvuudessa ovat mukana sekä päiväkodin lapset, että henkilökunta: päiväkodin aikuiset ja lapset jakavat yhteisen maailman. (Munter 2001, 110). Arjessa päiväkodin henkilökunta näkee miten lapset toimivat ryhmässä. Vertaisryhmän kaverit ja päiväkodin henkilökunta ovat usein lapselle uusi ulottuvuus, josta vanhemmat kuulevat keskustelemalla henkilökunnan ja lastensa kanssa. Tässä uudessa ulottuvuudessa, uudessa ryhmässä muotoutuu osa lapsen persoonallisuutta ja päiväkodin henkilökunnalla onkin tämän tukemisessa suuri rooli. (Hujala ym. 2007, 70).

Colbert (2008) on sitä mieltä, että ryhmäkoko rajoittamalla tuetaan lapsen kehitystä. Hänen mielestään lapsen positiivinen kehitys vaatii sellaista yksilöiden tarkkailua ja ymmärtämistä, mikä on mahdollista vain pienissä ryhmissä. Ryhmäkoko rajoittamalla siis tuetaan kehitystä, mutta lisäksi Colbert mainitsee, että samalla mahdollistetaan oppimisryhmän syntyminen. Oppimisryhmällä hän tarkoittaa lasten ja aikuisen välistä ryhmää, jossa jokainen toimii oppijana, myös aikuinen. Tämä oppimisryhmä syntyy lasten ja aikuisen välisen kanssakäymisen tuloksena.

Usein pienten lasten suhteista puhuttaessa yhdistetään suhteet lasten ja aikuisten välisiksi. Kuitenkin jo pienellä lapsella on vertaissuhteita. Näissä vertaissuhteissa lapsi tutustuu aikuisten maailmaan, seikkailee ja luo uutta. Lapsi rakentaa elämisen kulttuuriaan ja asettaa itselleen haasteita vertaissuhteitten avulla. (Munter 2001, 93).

Helposti voidaan ajatella, että "antaa lasten leikkiä ja siinä he oppivat samalla". Päiväkodissa työ on kuitenkin pedagogisempaa, tavoitteellista ja suunniteltua. Leikkitilanteet ovat ohjattuja. Toimintaa määrittävät muiden muassa päiväkodin käytännöt, tilat, aika ja välineet. Aikuinen työssään ennalta päättää esimerkiksi leikkivälineet ja mahdollistaa lapselle keskittymisen tilanteeseen. Ennalta suunnittelulla voidaan parantaa lasten mahdollisuuksia toisiinsa tutustumiseen ja vertaissuhteiden luomiseen. (Helenius & Mäntynen 2001, 141).

5 PIENRYHMÄTOIMINTA

Useat päiväkodit pyörittävät arkea edelleen keskittyen isoon lapsiryhmään ja sille suunnattuihin tuokioihin. Henkilökunnan erityisosaaminen ja vuodenajan vaihtelu tuovat sisältöä ja aiheita toimintaan. Tällainen ryhmän suunnitelman laadinta haastaa ja vaikeuttaa lapsilähtöistä toimintaa. Jotta voidaan uudistaa käytäntöjä, jostain vanhasta on luovuttava. Monissa päiväkodeissa onkin otettu käyttöön pienryhmätoiminta, joka helpottaa lasten yksilöllistä huomioimista sekä lasten yksilöllisten tavoitteiden toteuttamista toiminnan puitteissa. (Heikka ym. 2011, 54-55).

Pieni lapsi ei pysty toimimaan suuressa ryhmässä ja ottamaan ohjeita vastaan ryhmätasolla. Kun ryhmä on tarpeeksi pieni, noin kolmesta seitsemään lasta- tämä helpottuu ja lasten välinen vuorovaikutus mahdollistuu. (Kanninen & Sigfrids 2012,124).

Pienryhmätoiminnan tarkoituksena on vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja sen suunnittelu. Lapsi saa pienessä ryhmässä aikuisen tuen ja huomion, kun sitä tarvitsee. Aikuinen pystyy paremmin olemaan lapsen kanssa vuorovaikutuksessa, mikä tukee lapsen psyyken kehitystä. Pienessä ryhmässä lapsen on helppo ja turvallinen hallita omaa toimintaansa, oppia tekojensa syy-seuraussuhdetta ja vaikutusta muihin. (Mikkola & Nivalainen 2007, 31-34). Wilsonin (2008) mukaan pienryhmässä ryhmän sisäinen kanssakäyminen on todennäköisempää. Myös hän toteaa, että lapsi saa enemmän yksilöllistä huomiota pienessä ryhmässä.

Pysyvässä pienryhmässä lapsi saa rauhassa tutustua oman pienryhmänsä muihin lapsiin sekä oppia luottamaan heihin. Pysyvissä pienryhmissä voidaan myös helpommin tehdä lasten havainnointia ja ohjata opetusta oikeaan suuntaan. Jos pienryhmässä on tukea tarvitsevia lapsia, voi ryhmässä toimia avustaja tai ryhmäkoko voi pienentää. Vaikka pienryhmä olisikin pysyvä, lapsi näkee myös muita päiväkodin lapsia päivän aikana ja pääsee leikkimään heidän kanssaan. (Mikkola & Nivalainen 2009,34)

Vehkalahti (2007,28) on sitä mieltä, että pienryhmiä ei kannata vakiinnuttaa, sillä niissä syntyy liian helposti klikkejä. Hän sanookin, että ryhmiä kannattaisi vaihdella tiheästi. Hyvä ryhmäkoko riippuu lasten iästä sekä siitä, mitä tehdään, mutta on usein n. 2-5. (Mt 2007, 28). Kalliala (2012,161) kritisoi pysyviä pienryhmiä siksi, että lapset joutuvat silloin eriarvoiseen asemaan. Toisilla lapsilla on ryhmässään lastentarhanopettaja, kun toisilla on vähemmän koulututtanut lähihoitaja.

6 TYÖN ORGANISOINTI JA UUDISTUKSET

Tässä luvussa käsittelen varhaiskasvatustyöhön, sen organisointiin ja uudistuksiin liittyviä asioita teoreettisesta näkökulmasta. Pienryhmätoiminta on tullut Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatussyksiköihin ylhäältä päin, ilman yksiköitten omaa päätöstä. Yksiköt ovat organisoineet toimintansa omat lähtökohdat ja resurssit huomioon ottaen ja ottaneet pienryhmätoiminnan osaksi omaa toimintaansa. Täten työn organisointi on tärkeä osa työni teoriaa. Lisäksi tutkimukseni yhtenä tarkoituksena oli pienryhmätoiminnan mahdollinen kehittäminen, joka voi tarkoittaa pieniä uudistuksia tutkimuksen päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksessa johtajalla on tietoa organisaation kokonaisuudesta sekä käsitys omasta roolistaan siinä. Hän ymmärtää varhaiskasvatuksen tehtävän ja yhdessä muun henkilökunnan kanssa vie varhaiskasvatustyötä eteenpäin. Johtaja osaa myös hyödyntää arviointia kehittämistyön perustana. Kun työssä tulee muutoksia tai kehityksiä, johtajan on tärkeä pitää yllä turvallisuuden tunnetta sekä osattava käsitellä muutosvastarintaa. (Hujala, Heikka & Halttunen 2011, 290).

Muutosvastarintaa syntyy, jos henkilö kokee uhkana, että muutoksen myötä menettää jotain, mitä arvostaa. Henkilö voi pelätä esimerkiksi oman työn jatkuvuuden puolesta, omaa osaamattomuuttaan tai sitä, että turvallisuuden tai mukavuuden tunne katoaa. Toisaalta hän voi pelätä myös, että työn merkitys katoaa. Muutosvastarinta johtuu usein siis pelosta. Tämä on hyvä tiedostaa muutoksia tehtäessä ja valmisteltaessa. (Kvist & Kilpiä 2006, 135-137).

Työelämässä kuljetaan jatkuvasti eteenpäin, kehittyen ja oppien uutta. Tämä tarkoittaa, että myös työntekijän on jatkuvasti päivitettävä osaamistaan esimerkiksi koulutusten avulla. Työntekijän oman, yksilöllisen oppimisen kannalta tärkeää on oppimisympäristö, jossa yhteisö on mukana kehittämässä omaa ammatillista osaamistaan. (Kupila 2011, 300-301).

Kehittämisen apuna varhaiskasvatustyössä käytetään laadunarviointia. Laadunarviointi osoittaa varhaiskasvatuksen tavoitteet ja sen toteuttamistavan. Se on ammattilaisten väline arvioida työtään ja antaa siksi mahdollisuuden myös ammatilliseen kehittymiseen. Laadunarvioinnin avulla sekä asiakkaana olevat perheet lapsineen, että päivähoidon henkilökunta pääsevät osallistumaan päätösten tekoon. (Hujala & Fonsén 2011,312-313). Päivähoidon laadun tärkeimpiä osa-alueita ovat lapsen ja hoitajan välinen suhde sekä hoitajan kyky olla lapselle läsnä. (Bowman, Donovan & Burns 2001, 322.)

Varhaiskasvatustyö pohjautuu aina pedagogiikkaan, jonka tulisi olla konkreettisesti kirjattua. Pedagogiikka näkyy päivittäin esimerkiksi työvuoroissa ja toiminnan rajauksissa ja linjauksissa. Kun pedagogiikka on yhteisten tavoitteiden pohjalta konkreettisesti kirjattua, työntekijöillä on yhtenevä käsitys siitä, mitä heiltä odotetaan. Tiedostamaton pedagogiikka tarkoittaa, että jokainen toimii omien käsitystensä varassa ilman tarkkoja yhteisiä tavoitteita. Varhaiskasvatuksessa jokaisella on vastuu toiminnan pedagogisuudesta, mutta esimiehen vastuulla on se, että pedagogiikka on selkeästi määritelty ja rajattu. (Mikkola & Nivalainen 2009,25-26).

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Erilaisten ryhmien käyttö päiväkodin arjessa

Päiväkodin toiminta perustuu pedagogisiin päätöksiin. Se, miten lapsen päivä hoitopaikassa koostuu riippuu päivähoidon työyhteisön valinnoista. Päätöksen teossa tulisikin aina pohtia lapsen näkökulmaa, miten lapsi tämän kokee. Onko arjessa liian kiire tai liian suuret ryhmät? (Mikkola & Nivalainen. 2009, 31). Tutkimukseeni osallistuneessa päiväkodissa arki kulki johdonmukaisessa rytmissä. Eräässä kyselylomakkeessani kysyin, miten pienryhmätoimintaa toteutetaan ja vastausten pohjalta sai selvyyttä viikon rytmityksestä sekä hieman arjen rutiineistakin. Ensimmäisessä lomakkeessa kysyin yleisellä pohjalla, mitä pienryhmätoiminta on ja useassa vastauksessa oli jo kerrottu myös päiväkodin omia toimintatapoja. Sisällön analyysille ominaisella analysointitavalla käytin koko tutkimusaineistoani etsiessäni vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Päiväkodissa isommat lapsiryhmät on jaettu pienryhmiin. Pienryhmät ovat vakiintuneita, eli niissä on samat lapset ja samat aikuiset pääsääntöisesti kokoajan. Poikkeuksena esimerkiksi esikouluryhmät, joissa aikuinen voi välillä olla toinen esikouluopettajista. Jokaisella pienryhmällä on oma nimensä.

Päiväkodissa pienryhmätoimintaa toteutetaan kolmena päivänä viikossa klo 9-11 aikana. Kyselylomakkeen vastauksesta sain käsityksen, että toiminta jaetaan suunnilleen siten, että tunti on ulkoilua ja tunti toimintaa, mutta ryhmähaastattelussa haastateltavat sanoivat, ettei se aina niin mene vaan se riippuu ohjelmasta. Joku vastaajista sanoi, että ulkoilu tapahtuu siten, että kaikki ulkoilevat samaan aikaan. Toisen vastauksen perusteella ulkoilu kuitenkin tapahtuisi pienryhmissä. Ryhmähaastattelussa kysyin tähän tarkennusta ja minulle selvitettiin, että isoista lapsiryhmistä toinen ulkoilee siten, että kaikki ulkoilevat samaan aikaan ja toinen taas pyrkii ulkoilemaan porrastetusti pienemmissä ryhmissä.

Pienryhmätoimintaa käytetään myös arkisissa siirtymätilanteissa, mutta ryhmähaastattelussa sanottiin, että käytännössä niin tapahtuu harvemmin. Päiväkodissa harjoitellaan myös tunneilmaisua pienissä ryhmissä, jotka vaihtelevat, eivät siis ole nimettyjä pienryhmiä. Syitä siihen, miksi juuri tunneilmaisua harjoitellaan ei mainittu. Ryhmät tunneilmaisun harjoitteluun valikoituivat sattumanmukaisesti päivästä ja tilanteesta riippuen: osa lapsista ei ollut joka päivä hoidossa tai oli jo ehditty haakea.

Nimetyt, vakiintuneet pienryhmät on jaettu päiväkodissa iän ja kehitystason mukaisesti. Näin pienryhmälle suunnattu toimintakin voidaan suunnitella juuri ryhmälle sopivaksi. Jokainen työntekijä suunnittelee toiminnan juuri omalle pienryhmälleen sopivaksi. Päiväkodissa pienryhmätoimintaa tunnutaan toteutettavan monella eri tavalla ja kun kysyin, kannattaisiko toimintaa muokata siten, että kaikki toimisivat samalla tavalla, sain tyrmäävän vastalauseen. Pienimmät lapset ovat täysin erilaisia kuin vanhimmat lapset. Toiminta toteutetaan pienryhmän ehdoilla, joita ikä, kehitystaso ja lasten mielenkiinnon kohteet asettavat.

7.2 Pienryhmätoiminnan ohjaaminen

Vastauksista nousi esiin, että pienryhmätoiminnan vahvuutena useat työntekijät pitivät toiminnan rauhallisuutta. Toiminta- ja ohjaustilanteet pysyivät rauhallisina, mikä nähtiin hyvänä sekä lasten että työntekijän näkökulmasta. Eräs vastaaja koki, että vaikka pienryhmässä olisikin paljon erityistä tukea tarvitsevia lapsia, on pienryhmätoiminta helpotus: silloin saa rauhassa vetäytyä toimintaan oman pienen ryhmänsä kanssa. Lasten ei myöskään tarvitse odotella vuoroaan pienemmässä ryhmässä niin kauan. Toisaalta lapset eivät välttämättä pidä siitä, etteivät saa olla kaverin kanssa samassa ryhmässä. Vastaajat kertoivat myös melutason olevan matalampi. Silloin tällöin melu kuormittaa päiväkodissa sekä lapsia, että aikuisia. Melu on luonteeltaan äkkinäistä ja voi aiheutua yksittäisistä äänistä, kuten kolahdukset tai huudahdukset. Luonteensa vuoksi melu on stressaavaa. Pienryhmätoiminta on oiva tapa rauhoittaa tilanteita ja madaltaa melutasoa. (Saarsalmi 2008, 64).

Joku vastaaja kertoi ryhmän hallinnan olevan helppoa pienryhmissä. Kuitenkin toisesta vastauksesta käy ilmi päin vastaista. Siinä kerrottiin, että yhden aikuisen vastuulla on koko pienryhmän seitsemän lapsen havainnointi ja siksi työntekijästä tuntuu kiireiseltä havainnoida koko ryhmää. Lisäksi ryhmää oli vaikea hallita, jos joku lapsista tarvitsi apua esimerkiksi vessassa käymiseen tai jos sattuisi tapaturma tai muu vahinko.

Myös kiusaamisen kontrollointi tuli esiin pienryhmätoiminnan mahdollisuuksia ky-
syttäessä. Vastaaja kirjoitti näin: "- Kontrolloida kiusaamista ryhmässä ja muiden
pienryhmien kesken". Vastauksessa ryhmällä saatetaan tarkoittaa juuri pienryh-
mää, mutta toisaalta myös suurempaa lapsiryhmää. Toisaalta kiusaamistilanteissa
aikuisen huomio menee täysin tilanteen ratkaisemiseen, jolloin muut jäävät odotte-
lemaan.

7.3 Lapsilähtöisyys

Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan oppimis- ja opettamisprosessia, joka pohjautuu lapsen elämään, hänen kulttuuriinsa, kokemuksiinsa ja toimintaansa. Lapsilähtöisessä ajattelussa lapsen yksilöllinen tausta sekä yksilöä muovaavat seikat kuten persoona - nähdään oppimisen ja opetuksen perustana. Tämä vaatii kasvattajalta herkkyyttä havainnoida lapsia ja huomioida heidän yksilölliset kehitysvaiheet ja tarpeet toimintaa suunnitellessa. (Heikka, Hujala & Turja 2009,4).

Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen kasvatuksen ja toiminnan suunnittelussa on lapsilähtöisyyttä. Kasvattajan tulee tuntee lapsen elämä kokonaisuudessaan ja tietää lapsen tarpeet, jotta hän voisi toimia lapsilähtöisesti. Tämän vuoksi tärkeää on, että kasvattaja pystyy havainnoimaan ja kuuntelemaan jokaista lasta. Lisäksi yhteistyö lapsen vanhempien ja muun lähipiirin kanssa on lapsilähtöisyyden kannalta tärkeää. (Hujala ym. 2007, 56).

Lapsen huomioiminen ja osallisuus sekä toiminnan lapsilähtöisyys tulivat myös useissa vastauksissa esiin. Pienryhmätoiminnan avulla myös arat lapset rohkais-
tuivat itseilmaisuuksiin ja uusien asioiden kokeiluun toimintatilanteissa.

Pienryhmätoiminta helpottaa lasten havainnointia ja sen mukanaan tuoma etu on lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen helpottuminen. Tämä kuitenkin vaatii sen, että pienryhmälle nimetty työntekijä laatii juuri oman pienryhmänsä lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Toisaalta vastausten perusteella pienryhmätoiminta voi tuoda mukanaan myös havainnointiin liittyviä heikkouksia, jos havainnointi jää vain yhden ihmisen harteille.

Vaikka pienryhmätoiminnan vahvuuksissa oli paljon merkkejä siitä, että lapsi tulee huomioiduksi tämän toiminnan avulla - niin vastauksissa heikkoudeksi nostettiin kiireen tuoma este kaikkien huomioimiselle. Pienryhmässä on vain yksi aikuinen ja seitsemän lasta, mikä aiheuttaa kiireen tunnun työntekijälle. Kiireen lisäksi työntekijä joutuu vaikean tilanteen eteen, jos esimerkiksi täytyisi lähteä yhden lapsen kanssa vessaan tai sattuisi tapaturma. Kuka huolehtii muista lapsista silloin?

Uhkana pienryhmätoiminnassa nähtiin myös se, että lasta ei havainnoida tarpeeksi tai lapsi jää huomiotta. Tämä ihmetytti minua, koska nämä asiat olivat niin monissa vastauksissa positiivisessa sävyssä: pienryhmän ansiosta arkojenkin lasten huomiointi ja kaikkien lasten havainnointi nähtiin helpompana. Ajattelin tämän uhan liittyvän niihin ryhmiin, joissa haastavat lapset vievät aikuiselta huomiota ja voimavaroja. Eli yksi paljon huomiota vaativa lapsi hallitsee koko pienryhmää.

7.4 Sosiaaliset suhteet

Vuorovaikutus, vuorovaikutussuhde ja kiintymyssuhde sekä tutustuminen tulivat vastauksissa usein esille positiivisina asioina. Lapsi voi saada pienryhmätoiminnan avulla ystäviä ja lapsen sosiaaliset taidot pääsevät kehittymään. Lapsi saa myös tukea kasvuun ja kehitykseen, sekä huomiota arjessa.

Vahvuutena nähtiin molemminpuolisen kiintymyssuhteen syntyminen aikuisen ja lapsen välille sekä se, että lapset tutustuvat lähemmin toisiinsa pienryhmissä. Vastauksista tuli ilmi, että pienryhmätoiminnan vahvuutena on myös se, että vuorovaikutusta on paljon. Vaikka vahvuutena koettiin lasten tutustuminen toisiinsa, niin heikkoutena nähtiin se, että lapsi ei välttämättä tahdo leikkiä muitten kanssa. Lisäksi se, että mallioppijina on aina samat lapset, nähtiin heikkoutena.

Pienryhmätoiminnan heikkoutena koettiin ryhmäytymisen vaikeus silloin, jos ryhmässä on paljon sellaisia lapsia, jotka ovat usein poissa. Myös se, ettei aikuinen tutustu muiden pienryhmien lapsiin tai lapsi muihin aikuisiin nähtiin heikkoutena. Lisäksi saattaa käydä niin, että lapsi ei kelpuuta muita aikuisia hoitajikseen.

Joku vastaajista pohti, miten arka lapsi saa äänensä kuuluviin. Monissa vastauksissa kerrottiin juuri arkojen rohkaistuvan pienryhmätoiminnassa, mutta tämä vastaaja ajatteli ilmeisesti, että on olemassa uhka että arka lapsi ei tule kuulluksi. Tämäkin voi liittyä ryhmän muihin lapsiin tai esimerkiksi henkilökemiaan. Henkilökemian pelaamattomuus nostettiin myös uhkatekijäksi useassa vastauksessa. Uhkana oli sekä lasten keskinäisen kemian pelaamattomuus, että se ettei lapsi ja aikuinen löydä yhteistä "säveltä", kuten jossain vastauksessa sanottiin.

7.5 Työn organisointi

Pienryhmätoiminta mahdollistaa henkilökunnan mukaan laajempien toimintakokonaisuuksien, kuten projektien tekemisen pienryhmän kanssa. Pienryhmässä työntekijä pääsee kokeilemaan myös "uusia asioita", kuten eräässä vastauksessa sanottiin. Myös lapset pääsevät kokeilemaan ja oppimaan uutta pienryhmän mahdollistamana. Vastaajat kokivat pienryhmätoiminnan mahdollistavan siis oppimista ja eräs vastaaja kirjoittikin, että myös työntekijä pääsee kehittymään. Toisaalta vastauksista kävi myös ilmi, että pienryhmätoiminta mahdollistaa työntekijälle toiminnan omalla tyylillään.

Pysyvä pienryhmä myös mahdollistaa työntekijälle hyvien keinojen keksimisen kehityksen tueksi juuri oman ryhmän kohdalla. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että pienryhmätoimintaan liittyvä mahdollisuus olisi aikuisten vaihteleva pienryhmissä. Hän tarkensi, että yksi aikuinen voisi vetää samaa toimintatuokiota monille pienryhmille.

Pienryhmätoimintaan liittyvänä uhkatekijänä nostettiin useassa vastauksessa henkilökuntavaje ja sairastelut. Sairastelut toivat mukanaan myös aikuisten vaihtelevuuden, mikä ei lasten näkökulmasta ole hyvä. Nämä poissaolot mullistavat päivän ja pohdittiin, onko kaikilla kasvattajilla tiedossa mitä toimintaa poissaoleva työntekijä oli ryhmälleen suunnitellut. Tiedonkulku nähtiin siis tärkeänä, mutta uhkana oli se, että tiedonkulku ei toimi.

Poissaolojen ja sairasteluiden varalta kannattaa tehdä ennalta suunnitelma. Olisi hyvä, että lapset voisivat toimia tällaisinakin päivinä tutussa pienryhmässä, sillä se tuo turvaa vaikka mahdollinen sijainen olisikin vieras. (Mikkola & Nivalainen 2010,37).

Pienryhmien jakaminen nähtiin vaikeana ja yhtenä uhkana oli se, että jossakin ryhmässä olisi paljon haastavia lapsia, jotka kuormittavat työntekijää paljon. Työntekijöitten näkökulmasta pienryhmätoiminnan heikkoutena on myös se, että muitten kasvattajien vertaistuki jää saamatta ja toiminnan sisältö purkamatta.

7.6 Uuden toimintatavan käyttöönotto

Edellisissä neljässä alaluvussa olen käsitellyt pienryhmätoiminnan tuomia hyötyjä ja mahdollisia haittavaikutuksia. Tavoitteeni oli näitä kysymällä saada henkilökunta pohtimaan, mitä hyvää pienryhmätoiminnasta voi seurata ja mitä ehkä kannattaisi välttää. Ryhmähaastattelussa toin edellä olevia huomioita esiin ja kysyin, mitä muutettavaa heidän toiminnassaan näitten seikkojen pohjalta nousee.

Vastauksissa nostettiin esiin eräänä pienryhmätoiminnan uhkatekijänä motivaation puute. Ryhmähaastattelussa toin tämän esille ja kysyin, näkyykö päiväkodissa tällaista motivaation puutetta vai voiko vastaus olla yleisesti ajateltuna. Sain vastaukseksi, että väsymys voi välillä viedä motivaatiota hetkellisesti. Keskustelu ajautui tästä siihen, kun pienryhmätoimintaa on uutena toimintatapana aloitettu.

Lähes kaikki päiväkodin työntekijät olivat niin uusia, että olivat tulleet töihin sinne vasta, kun pienryhmätoiminta oli jo käytössä ja olivat siis etukäteen jo tähän osanneet varautua. Johtaja muisteli olleensa edellisen työpaikkansa kautta koulutuksessa, kun pienryhmätoimintaa oli aloitettu ja sanoi nähneensä paljon muutosvastarintaa. Ryhmähaastattelussa minulle vakuutettiin, että tutkimuksen päiväkodissa muutosvastarintaa ei ole koettu.

Tutkimuksen aineistoa kerätessäni sain vähän vastauksia siihen verrattuna, miten paljon vastaajia oli. Tämän kerrottiin johtuvan siitä, että tutkimuksen aikana henkilökunnassa sairasteltiin. Toisaalta olin antanut vastaamiseen aikaa ja kyselylomakkeet oli suunniteltu siten, että niihin ehtii vastaamaan tauon aikana. Vastamattomuus saattaa mielestäni kieliä myös motivaation puutteesta tai muutosvastarinnasta, jota ryhmähaastattelussa olleet eivät ehkä ole huomanneet. Olin kertonut, että yhtenä tutkimuksen tavoitteena on toiminnan kehittäminen. Tämä on saattanut aiheuttaa vastaajissa vastarintaa ja vastamattomuutta.

Ainoana pienryhmätoiminnan toteuttamiseen liittyvänä kehitettävänä asiana työntekijät nostivat tilojen käytön monipuolistamisen. Päiväkodin kahdella lapsiryhmällä on omat tilansa, missä päivän toiminta tapahtuu. Ajatuksena tuli, että näitä tiloja voisi käyttää yhteisesti pienryhmätoiminnan aikana. Myös ulkoilualueet on jaettu kahdelle lapsiryhmälle omikseen ja näitäkin voisi käyttää yhteisenä. Esille tuli ajatus, että tiloista voisi tehdä taulukon, jonka pohjalta tiloja voisi etukäteen varata omalle pienryhmälleen. Näistä asioista puhuttaessa haastateltavat kertoivat myös, että päiväkodissa on todella vähän tilaa pienryhmätoimintaa ajatellen.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimukseni päiväkodissa työntekijät olivat tyytyväisiä pienryhmätoiminnan toimivuuteen ja ainut kehitettävä kohta oli tilojen käyttö. Jokainen aikuinen ohjasi pienryhmäänsä ryhmänsä ehdoilla. Pienryhmätoimintaa toteutettiin sovittuina aikoina, mutta lisäksi silloin tällöin arkea helpottamaan siirtymistilanteissa tai esimerkiksi pienten toiminnallisten hetkien, kuten tunneilmaisun harjoittamisen helpottamiseksi.

Pienryhmätoiminnan hyvinä puolina nähtiin kiintymyssuhteiden kehittyminen pienryhmien sisällä, pitkäaikaistenkin projektien mahdollisuus, mahdollisuus kehittyä ammattilaisena ja toiminnan rauhallisuus. Haasteita pienryhmätoiminnassa toivat kiireen tuntu, kun pienryhmässä yhden aikuisen vastuulla on koko ryhmä. Lisäksi tähän liittyen vaikeita tilanteita ovat ne, jos yksi lapsista tarvitsee aikuisen kokonaisvaltaisen huomion.

Vastaajat kokivat pienryhmätoiminnan tuovan sekä helpotusta, että haastetta lapsen havainnointiin ja yksilölliseen huomiointiin. Havainnointi helpottui toiminnan rauhallisuuden myötä, mutta toisaalta osa vastaajista koki kiireen tunnun estävän havainnointia. Lisäksi uskottiin, että arkakin lapsi rohkaistuisi pienryhmissä, mutta toisaalta pohdittiin että saavatko kaikki lapset varmasti äänensä kuuluviin.

Odotin tutkimuksesta nousevan esiin erityisesti sen, miten muut kuin kasvattajat kokivat pienryhmätoiminnan omissa arjissaan. Joutuiko esimerkiksi kokki tai laitoshuoltaja suunnittelemaan omaa työtään pienryhmätoiminnan ehdoilla, vai toiko pienryhmätoiminta heidän arkeensa jotain helpotusta? Nämä eivät kuitenkaan tutkimusaineistosta mitenkään selvinneet. Tämä voi johtua siitä, että kyseiset työntekijät eivät jostain syystä ole osallistuneet tutkimukseen. Toisaalta voi myös olla, että he ovat kokeneet pienryhmätoiminnan niin neutraalina asiana, että heidän työnsä ei erotu aineistosta.

Tutkimus toteutui mielestäni ihan hyvin. Henkilökunnan lomien ja sairastelun osu-
minen aineistonkeruun ajalle tietenkin häiritsi jonkin verran, mutta olosuhteisiin
nähdessä olen tyytyväinen. Jos nyt tekisin saman tutkimuksen uudelleen, toteuttaisin
sen parempana ajankohtana. Aineiston keruu ja analysointimenetelmät tuntuivat
mielestäni oikeilta ja mielekkäiltä toteuttaa. Jatkotutkimuksena voisi tutkia, onko
kehitettävää kohtia viety eteenpäin. Toisaalta tätä tutkimusta voi hyödyntää tällai-
senaankin monissa muissa päiväkodeissa. Tämä tutkimus ei ole yleistettävissä
jokaiseen päiväkotiin, vaan tutkimustulokset varmasti vaihtelevat yksiköittäin. Nä-
kökulmaa vaihtamalla tutkimuksen voisi toteuttaa jopa samassa yksikössä: voisi
tutkia, miten lapset tai vanhemmat ovat kokeneet pienryhmätoiminnan ja miten he
mahdollisesti kehittäisivät sitä.

LÄHTEET

- Bowman, B. Donovan, M. & Burns, M. 2001. *Eager to Learn. Educating Our Preschoolers*. Washington, DC: National Academy of Sciences.
- Colbert, J. 2008. *Group Size - What Does It Mean for the Children In Your Care?* [Verkkosivu]. [Viitattu 28.05.2015]. Saatavana: http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=402
- Heikka, J. Hujala, E. Turja, L. & Fonsén, E. 2011. *Lapsikohtainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa*. Teoksessa: *Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim.)* Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Heikka, J. Hujala, E. & Turja, T. 2009. *Arvioinnista opiksi: Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa*. Vantaa: Printel Oy.
- Helenius, A. 2008. *Lapset ryhmässä*. Teoksessa: *Sosiaalipedagogiikan palikat (toim.)* Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy
- Helenius, A. Mäntynen, P. 2001. *Vertaissuhteet ja leikki päiväkodin lapsiryhmässä*. Teoksessa: *Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita*. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Hujala, E. Fonsén, E. 2011. *Varhaiskasvatuksen laadunarviointi ja pedagoginen kehittäminen*. Teoksessa: *Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim.)* Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Hujala, E. Heikka, J. & Halttunen L. 2011. *Johtajuus varhaiskasvatuksessa*. Teoksessa: *Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim.)* Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Hujala, E. Puirola, A-M. Parrila, S. & Nivala, V. 2007. *Päivähoidosta varhaiskasvatukseen*. Hyvinkää: Edufin.
- Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. 2009. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. [Viitattu 24.05.2015]. Saatavana: <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. *Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin*. Juva: PS-Kustannus

- Karila, K. Lipponen L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä.
- Kohti varhaiskasvatustilaa. 2014. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11. [Viitattu 26.01.2015]. Saatavana: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr11.pdf?lang=fi>
- Kupila, P. 2011. Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä. Teoksessa: Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim.) Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kvist, H. & Kilpiä, T. 2006. Muutosaskeleita. Jyväskylä: Performance Power Associates
- Meirän vasu. 2012. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: varhaiskasvatuspalvelut. [Viitattu 25.01.2015]. Saatavana: http://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/paivahoitojakoulutus/varhaiskasvatus/julkaisutjaohjelmat/6FZbqKGtp/Meiran_vasu.pdf
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään - näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto.
- Munter, H. 2001. Vertaissuhteet ja leikki päiväkodin lapsiryhmässä. Teoksessa: Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.
- Pennington, D.C. 2002. Pienryhmän sosiaalipsykologoa. Suom. Ahokas, M. Helsinki: Gaudeamus
- Saarsalmi, O. 2008. Päiväkodin uhat ja vaarat sekä niihin varautuminen turvallisuussuunnitelmassa. Teoksessa: Päivähoidon turvallisuussuunnittelu (toim.) Stakes ja Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Savolainen, E. 2013. Pienryhmätoiminta päiväkodin lapsiryhmätoiminnan järjestämisen keinona. Varhaiskasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden laitos.
- SWOT-analyysi. [Verkkosivu]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 12.04.2015]. Saatavana: http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ ja_ tyovalineita/swot-analyysi

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle 29.5.2015 nimitetyn pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmasta.[Verkkajulkaisu]. Helsinki: Valtioneuvosto. [Viitattu 03.06.2015]. Saatavana: http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelmat/-/asset_publisher/73-stubb-24-6-2014-29-5-2015-?p_p_auth=IBTs1TJm&redirect=http%3A%2F%2Fvaltioneuvosto.fi%2Fhallitusohjelmat%3Fp_p_auth%3DIBTs1TJm%26p_p_id%3D101_INSTANCE_PSuRAXa52Usp%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-5%26p_p_col_count%3D1

Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015. [Verkkosivu]. Helsinki: Valtioneuvosto. [Viitattu 17.05.2015]. Saatavana: http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/varhaiskasvatuslain-ensimmainen-vaihe-voimaan-1-8-2015

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. 2. Tarkistettu painos. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Vehkalahti, R. 2007. Kehu lapsi päivässä. Helsinki: Lasten keskus.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Wilson, R. 2008. Group Size - A Key Indicator of Quality. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.05.2015]. Saatavana:

http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=576

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupahakemus

Liite 2. Tutkimuslupa

Liite 3 Kysymysten saatekirje päiväkodille

Liite 4 Ensimmäinen kyselylomake

Liite 5 Toinen kyselylomake

Liite 6 Kolmas kyselylomake

LIITE 1 Tutkimuslupahakemus

Tutkimuslupahakemus

21.1.2015

Haen tutkimuslupaa Seinäjoen varhaiskasvatuksesta, varhaiskasvatusjohtajalta. Teen opinnäytetyötä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomi(AMK):n tutkintoon johtavassa tutkinto-ohjelmassa.

Tutkimussuunnitelma

Pienryhmätoiminta on Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksessa vielä suhteellisen tuore asia ja sen toteuttamisessa on monenlaisia versioita. Tämän vuoksi on hyvä tutkia käytännössä, miten pienryhmätoiminnan periaatteita toteutetaan ja miten työntekijät sitä tulkitsevat. Tutkimukseni tarkoituksena on saada [REDACTED] päiväkodin henkilökunta pohtimaan, mitä pienryhmätoiminta voi parhaimmillaan olla ja miten toimintaa tulisi kehittää, jotta lapsi hyötyisi siitä mahdollisimman paljon.

Tarkoitukseni on tehdä tutkimus sosionomitutkintoon Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksen toteuttamisesta olen puhunut [REDACTED] päiväkodissa ja sieltä on lupauduttu osallistumaan tutkimukseeni. Tutkimuksen aiheena on pienryhmätoiminnan mahdollisuudet päiväkodissa. Tavoitteena tutkimuksessa on saada selville päiväkodin henkilökunnan näkökulmaa pienryhmätoiminnasta ja siitä, miten pienryhmätoiminnan toteuttamista voisi kehittää.

Tutkimuskysymykseni ovat:

- Miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodissa?
- Miten sen toteuttamista tulisi vielä kehittää työntekijöiden näkökulmasta?

Kerään aineiston opinnäytetyöhön siten, että vien päiväkodille kahvitaukotilaan esille kysymyslapun, johon kaikki saavat nimettöminä vastata kahvitaukoillaan. Kaikki vastaavat samaan lappuun ja lapussa on yhdestä kolmeen kysymystä kerralla. Vastausaikaa on viikko. Tätä jatkuu kolmen viikon ajan siten, että tuon uudet kysymykset kunakin viikkona ja vien vanhat pois. Näin mahdollistan sen, että työntekijät saavat keskustella aiheesta keskenään ja vastaavat mahdollisimman kattavasti. Lisäksi tutkimus ei vie työntekijöiltä työaikaa. Jos aineisto jää tutkimuksen kannalta suppeaksi, pyrin saamaan toisenkin päiväkodin mukaan tutkimukseen tai/ja pidän aineiston pohjalta ryhmäkeskustelun, jonka äänitän. Opinnäytetyössäni

en tarvitse asiakastietoja. Työntekijät pysyvät anonyymeina ja sovimme myös, tuleeko päiväkodin nimi tutkimuksessa julki. Tutkimusaineisto pysyy minulla salassa ja tuhoaan heti, kun tutkimus on valmis.

Tutkimustulokset kokoan opinnäytetyöhöni, joka julkaistaan Theseuksessa ja sopimuksen mukaan myös kaupungin internet-sivuilla. Tutkimus valmistuu kevään 2015 aikana.

Ohjaava opettaja:

Minna Zechner, minna.zechner@seamk.fi tai 040 868 0203

Yhteistyöterveisin:

Sanna-Maria Pihlajamäki

sanna-maria.pihlajamaki@seamk.fi

puh. 044 352 0450

LIITE 2 Tutkimuslupa

Asia	<p>Tutkimuslupa / Pihlajamäki Sanna-Maria</p> <p>Sanna-Maria Pihlajamäki opiskelee sosionomiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ja anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten. Tutkimuksen aiheena on pienryhmätoiminnan mahdollisuudet päiväkodissa.</p> <p>Tarkoituksena olisi tutkia käytännössä, miten pienryhmätoiminnan periaatteita toteutetaan ja miten työntekijät sitä tulkitsevat. Tavoitteena olisi saada selville [REDACTED] päiväkodin henkilökunnan näkökulmaa pienryhmätoiminnasta ja siitä, miten sen toteuttamista voisi kehittää.</p> <p>Aineisto kerättäisiin antamalla päiväkodille kerrallaan 1-3 kysymystä / viikko kolmen viikon ajan, joihin kaikki saisivat vastata nimettöminä.</p> <p>Mikäli aineisto jäisi suppeaksi, tarkoituksena olisi saada toinenkin päiväkotitutkimukseen mukaan tai / ja aineiston pohjalta pidettäisiin ryhmäkeskustelu.</p> <p>Tutkimus tuljaisiin julkaisemaan Theseuksessa.</p> <p>Tutkimuksen valmistumisaika kevät 2015.</p>														
Päätös	<p>Myönnän tutkimusluvan edellyttäen, että tutkija noudattaa vaitiolovelvollisuutta tutkimuksessa saamiensa tietojen suhteen ja että yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan sen valmistuttua sivistyskeskukselle. Tutkimusluvan ehtona on myös, ettei tutkimukseen osallistuvia voida indentifioida.</p> <p>Tutkimus tullaan julkaisemaan sähköisessä muodossa Seinäjoen kaupungin kotisivuilla.</p>														
Allekirjoitus	<p>Aija-Marita Näsänen, varhaiskasvatusjohtaja, p. 06 416 2151, aija-marita.nasanen@seinajoki.fi</p>														
Oikaisu-vaatimusohje	<p>Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, Kirkkokatu 6, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.</p>														
Julkisesti nähtävänä	<p>Sivistyskeskus 29.1.2015</p>														
Tiedoksianto	<table border="0"> <tr> <td data-bbox="483 1561 1169 1648">Kenelle Sanna-Maria Pihlajamäki, Sirkka Lehdikko, Johanna Vieri, Maija Harjunpää</td> <td data-bbox="1203 1561 1337 1615">Päivämäärä 28.1.2015</td> </tr> <tr> <td data-bbox="483 1648 790 1736">Miten [] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan</td> <td data-bbox="863 1675 1102 1736">[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä</td> <td data-bbox="1203 1675 1458 1736">[] Lähetetty sisäisessä postissa</td> </tr> <tr> <td data-bbox="483 1787 632 1818">[] Luovutettu</td> <td colspan="2" data-bbox="863 1841 1118 1868">Vastaanottajan allekirjoitus</td> </tr> <tr> <td data-bbox="483 1883 790 1915">[x] Lähetetty sähköpostissa</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="3" data-bbox="483 1991 759 2022">Tarja Siik, toimistos sihteeri</td> </tr> </table>	Kenelle Sanna-Maria Pihlajamäki, Sirkka Lehdikko, Johanna Vieri, Maija Harjunpää	Päivämäärä 28.1.2015	Miten [] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan	[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä	[] Lähetetty sisäisessä postissa	[] Luovutettu	Vastaanottajan allekirjoitus		[x] Lähetetty sähköpostissa			Tarja Siik, toimistos sihteeri		
Kenelle Sanna-Maria Pihlajamäki, Sirkka Lehdikko, Johanna Vieri, Maija Harjunpää	Päivämäärä 28.1.2015														
Miten [] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan	[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä	[] Lähetetty sisäisessä postissa													
[] Luovutettu	Vastaanottajan allekirjoitus														
[x] Lähetetty sähköpostissa															
Tarja Siik, toimistos sihteeri															

LIITE 3 Kysymysten saatekirje päiväkodille

Hyvä päiväkodin henkilökunta!

Tulevien viikkojen aikana saatte haastattelulomakkeita, yhden viikossa. Aikaa vastaamiseen on aina viikko, eli perjantaihin asti. Vastaukset tehdään nimettömästi. Perjantai-päivänä tulen hakemaan vanhat lomakkeet pois ja tuon seuraavat tilalle. Tätä jatkuu kolmen haastattelulomakkeen verran.

Haastattelun tavoite on saada selville, miten pienryhmätoiminta päiväkodissanne toteutetaan ja ajatuksianne siitä, miten pienryhmätoimintaa voisi hyödyntää enemmän tai muuten kehittää. Laitathan vastauksesi vastauskuoreen.

Jos tulee kysyttävää, voi rohkeasti ottaa yhteyttä minuun! Kiitos osallistumisestanne!

Terveisin:

Sanna-Maria Pihlajamäki

044-3520450

sanna-maria.pihlajamaki@seamk.fi

LIITE 4 Ensimmäinen kyselylomake

Mitä pienryhmätoiminta on?

LIITE 5 Toinen kyselylomake

Miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodissamme?

LIITE 6 Kolmas kyselylomake

Vastaa kohtaan T työntekijän näkökulmasta ja kohtaan L lapsen näkökulmasta

<p>Vahvuudet: lista pienryhmätoiminnan positiivisista puolista</p> <p>T:</p> <p>L:</p>	<p>Heikkoudet: lista pienryhmätoiminnan negatiivisista puolista</p> <p>T:</p> <p>L:</p>
<p>Mahdollisuudet: lista mahdollisuuksista, jotka liittyvät pienryhmätoimintaan</p> <p>T:</p> <p>L:</p>	<p>Uhkat: lista uhkatekijöistä, jotka liittyvät pienryhmätoimintaan</p> <p>T:</p> <p>L:</p>